

dağın

FİKİR VE SANAT DERGİSİ

11-12/69

Sahibi:

Ağın ve Cevresini
Kalkındırma, Dayanışma ve
Kültür Derneği adına:
Dr. Kemal KÖSEOĞLU

★

Bu sayıda yazı işleri müdürü:
Mehmet Salim ÖZER

★

Yazı Kurulu:

Nuri ONAT-Mehmet ORHAN
Nihat ASYALI-Nihat İSPİR
Dr. Vâkıf ÖZKUL

★

Haberleşme adresi:

Posta Kutusu 538
Ulus - ANKARA

★

Gönderilen yazılar yazı kur-
lunun incelemesinden geçer.

★

Gönderilen yazılar yayınlan-
sın veya yayınlanmasın geri
verilmez ve telif ücreti
ödenmez.

★

Dergimiz ayda bir çıkar

★

YIL: 3 — SAYI: 35-36
KASIM — ARALIK 1969

★

FİATİ: 200 Krş.
YILLIĞI: 24 TL.

★

Dizgi ve Baskı:

TÖYKO malbaası

Tel: 10 41 68
A N K A R A

İçimizdeki Sorunun Yanıtı

Dr. Vâkıf ÖZKUL

Bu derginin kendine özge bir okuyucusu vardır. Dergi ve okuyucu birbirilerini seçerek bu düzeye ulaştı. Daha doğrusu yöneticileri, yazarları okuyucuları büyük bir allenin bireyleri gibi kaynaşarak kendilerine özge bir dergi yarattılar. Burada sorunlarını, kederlerini rahatça paylaşıp, diyeceklerini gereğinden fazla törpülemeye gereksinme duymadan dediler. Rahat bir ortamda rahat bir duygu alış verişiydi bu. Amaç, kişileri kırmak, in itmek değil; topluma yararlı olmaktır. Nitekim bu yörüngeye girmişti dergi. Hiçbir ideolojinin savunması yapılmıyordu. Fatmalar, Mehmetler, bacılar, kardeşler ayrılmıyordu birbirlerinden.

Yazıda, ana fikirde, derginin yürüdüğü yolda varılmak istenen sonuç toplum yararı idi. "Fikirlerin tartışılması ile doğru yola çıkılacağı" düşüncesi ile fikir özgürlüğüne yer verildi. Ne varki, bütün toplumlarda görüldüğü gibi, burada da bazı alınganlıklar oldu. Aslında önemli şeyler değildi bunlar. Konuşulup, anlatılmak istendiği zaman bu ortam yaratılamadı. Düşünceler, kırılganlıklar hep içte kaldı. Toplanan, boşaltılamayan bu duygular elbette ki birikim sonucu bir şeyler yapacaktı.

Baskılı alle düzeninde duygusunu iletmiyen bir kısım delikanlı, yuvasını terkedip gurbetin yolunu tutuyor. İstediklerine varamıyan dilli bağlı genç kız, bohçasını alıp kaçıyor. Yöneticilerine ve ailesine duygularını anlatamıyan Anglosakson gençliği hippî felsefesini yaratıyor. Fransa'yı depreme tutulmuş gibi yerinden oynatıyor. vb. Amacımız bu olayları somut sebeplere bağlamak değil, nedenlerinden birini söylemektir. Bu örnekleri daha da çoğaltabiliriz.

İşte dergi yöneticileri, daha doğrusu bizler bu duygu alış verişine olanak bulamadığımız için geri çekildik. Açıkcası kırıldık, küstük. Sade çocuklar küsecek değil ya. Büyüklerin de duygusal tepkileri olağan elbet. Alınganlar da bu görevi kabullenmediler. Böylece dergide aksama ve bir tökezleme oldu. Bir çok okuyucunun birbirlerini ve kendilerine sordukları sorunun yanıtı bu olsa gerek.

Bir araya gelindiğinde gördük ki, hepimizin duygusu bir, düşüncesi bir. Amacımız topluma ve yöremize yararlı olmak. Bunun için bir arada ve el cleyiz.

Sunu da belirtmek isteriz ki; büyüklerimizden önde gitmeye çalışıyorsak, saygınlığımızı yitirdiğimizden değil, enerjimizin fazla olduğundandır. Zaten kuşakların aşaması toplumsal bir kural değil midir? Darılsınlar.

ÖLÜMSÜZ

A

T

A

T

Ü

R

K

Nuri ONAT

Kişiyi ölümsüzleştiren, görüş ve eylemlerinin tutarlı, kuşaklar üzerindeki etkilerinin sürekli oluşudur. Bu iki nitelikten yoksun kişiyi, ne kadar seversek sevelim, bir gün unuturuz. İnsanlık tarihi, bu unutulmuşların adlarıyla doludur. Bunları anımsasak, anımsamak istesek bile, uzun süre bilinç ışığında tutamayız. Çünkü, görüşleriyle, eylemleriyle toplumsal algı (idrak) nın odak noktası olamamışlardır.

Atatürk, elbette ki, ölümsüzlüğün tek örneği değildir. Ama, o mertebeye erişen-

lerin en önde gelenlerinden biridir. Onun için yazılanlar, hiç kimse için yazılmamıştır. Onun için söylenenler, hiç kimse için söylenmemiştir. Bugün, yalnız Türk'ye'nin değil, bütün ulusların kitapları, arşivleri, ondan söz eden belgelerle doludur. Bu yayınlar, bu belgeler durucu bir düzeyde kalmamakta, yeni araştırmaların, yeni çözümlerelerin kaynakları olarak günden güne artmaktadır.

Bu, niçin böyle olmaktadır, bütün dünya ulusları neden Atatürk üzerine böyle derinliğine eğilmek zorunda kalmaktadırlar? İşte, Atatürk'ün üstün kişiliği bu sorunun yanıtında düğümlenmektedir. Bu düğüm çözülmedikçe ne Atatürk'ü, ne devrimi, ne de Atatürkçülüğü anlayabiliriz.

Atatürk, halkın içinden gelen, halka dayanan, onun için düşünen ve yaşayan, onun için eyleme geçen adamdır. Hiçbir devlet adamı, Atatürk kadar halkçı, Atatürk kadar gerçekçi olamamıştır. Bu özelliği, güçlü tarih bilgisinden, tutarlı sözlerinin kaynağı olan gerçekçi sosyolojik görüşünden, olayların kökenine inebilen bilimsel anlayışından gelmektedir. O, ortada somut bir halk dururken, soyut bir devlet kavramı peşinden koşmamıştır. Başka bir deyişle, o, kaynak dururken, kanalları düzenlemekle uğraşmamıştır. Devleti devlet yapan gücün halk olduğunu, yaşayarak, görerek, izleyerek anlamıştır. Atatürk'ün görüşlerinde, politikasında, eylemlerinde, bunların kaynağı olan ulusal felsefe anlayışında, halkın mutluluğundan başka bir amaç göremezsiniz. Görmeye yeltenirseniz, hiç kuşkunuz olmasın ki, aldanırsınız.

Atatürk'ü anlamaya çalışırken, devrimlerini yorumlarken yanlış kurgu (spekülasyon) lar yaptığımız bilincine varmanın zamanı geçmek üzeredir. Bu kısır döngüden kurtulmanın sorumluluğunu duymayanlar, hem kendilerine, hem de Türk ulusuna büyük kötülük yaptıklarını artık anlamalıdır. Yoksa, bu soylu ulusu, şu uzay çağında, yüzyıllarca gerilere itmenin vebalini taşıyacaklardır. "O mâhiler ki, derya içredir, deryayı bilmezler." diye bir

söz vardır. Anlamı, "O balıklar ki, denizdedirder, denizi bilmez'ler." demektir. Artık bilmiyoruz, denizde yaşadığımızı.

"Atatürk'ü seviyoruz ama, devrim'er şöyle olmalıydı, böyle olma'ydı..." diyenler de var. Bu nasıl Atatürk sevgisidir? Atatürk, devrimleri senin gibi düşünseydi, Atatürk olabilir miydi? Bu ne yüzeysel görüştür... Besbelli ki, bunlar, devrimi ya yanlış anlıyorlar, ya da kavramak niyetinde değiller. Aslında sapmalar da, saptırmalar da, hep bu yanlış yorumlamanın sonucudur.

Devrim, halkın yararına olarak inançlarda, tutum, davranış ve eylemlerde köklü dönüşümler yapmaktır. Köklü dönüşüm ise, devrim'i nitelendiren en temel özelliktir. Devrimin "köklü dönüşüm" niteliğini kaldırırsanız, ortada devrim diye bir şey kalmaz ki. Sanırsınız ki, sayın düşünürlerimiz (!) devrimin böylesinden yanadırlar. Açıkçası, devrim mevrim denilerek rahatlarının kaçırılmamasını isterler, bu kişiler.

Atatürk'süz devrim düşünilemeyeceği gibi, devrimsiz Atatürk de söz konusu edilemez. Atatürk devrimin çağrışımı (teda-isi), devrim ise, Atatürk'ün tarihsel kişiliğinin damgasıdır. Bunu böyle bilirsek, Atatürk'ü de, devrim kavramını da anlamaya başlamış sayılırız. Yoksa, gene "O mâhi'er ki" gelişmesi sürüp gidecektir.

Atatürk'teki devrimcilik görüşünün, 19 Mayıs 1919'dan az önce belirdiğini sanan'ar da bulunmaktadır. Bu, çok yanlış b'r yorumdur. Tarih açısından, devrim felsefesi açısından çok güdük kalan bu yorum, Atatürk'ü de, devrimini de göğelemek için uydurulmuş olsa gerektir. Çünkü, hiçbir devrim birden bire o'mamıştır. Devrim, yüzyılların biriktirdiği üzüntülerin, çilelerin, ezilmişliklerin, bıçağın kemiğe dayanmasının sonucudur.. Atatürk'ün devrimcilik anlayışı, Türk oluşunun bilircine varmasıyla başlamıştır. Çile çekmeyen kişi varlığını duyamayacağı gibi çile çekenlerin içinden gelmeyen kişi de

halkın dilini anlamaz, devrimci olamaz. Atatürk, b'r yandan çile çekerek, bir yandan da çile çekenlerin potasında yana yana, kavrula kavrula piştiği için devrimci olmuştur. Ama, her çile çeken de devrimci olamaz ki. Çünkü, çile çekmek başka, çile çekenlerin önderi ve kurtarıcısı o mak başkadır. Atatürk, çile çekenlerin kanındaki soyluluğu sezen kişidir.

Atatürk'ü başkalarıyla karşılaştırarak bazı mantıksal sonuç'ar çıkarmak isteyenler de bulunabilir Bu, yanlış bir tutuştur. Çünkü, her toplum, kendi koşullarının baskısı'la kendi önderini yetiştirir. Toplumlara egemen olan koşullarsa, hiçbir zaman eşit değildir. Bu nedenledir ki, Atatürk mü, yoksa Washington, Churchill ya da Napolyon Bonapart mı daha büyük adamdır? demenin hiçbir anlamı yoktur. Böyle bir karşılaştırma, biraz da bir k'm-yagerle bir sosyologu değerlendirmeye benzer.

Bu tür bir karşılaştırma, kuşkusuz Fatih'e, Yavuz'la da yapılamaz. Çünkü, Fatih ile Yavuz'un dönem'eriye 20. yüzyılın koşulları birbirine uymaz. Kaldı ki, bu saydıklarımızın hiçbirisi, Atatürk'ün devrimcilik ilkeleriyle bağdaşan, bütün ulusların yaşamlarına, bağımsızlık ve egemenlik atılım'larına yön veren özgün (orijinal) görüşler de getirememişlerdir.

Atatürk, kökeni çok soylu olan. ama kovuklaştırılmış bir toplumun gövdesinden fıskıran son filizdir. O, kovuklaşan gövdeyi keserek kökteki öze sürgün verme o'nağını sağ'ayan kişidir. Bu eylem, dünya tarihinde hiç kimseye nasip o'mamıştır.

Kimlerdir bu gövdeyi yeniden kovuklaştırmak isteyenler? Yobazlar, bağınazlar, derebeyleri, ağalar, şeyhler, derviş'er, çıkarcılar, tutucular, gericiler değil mi? Evet, bun'ardır Atatürk devrim'lerinin tehlikelerine çomak sokanlar. Dikkat edilsin, Atatürk'e ve devrimlerine karşı olanlar yalnız ve yalnız bun'ardır. Yoksa, çile çekmiş halk, hiçbir zaman Atatürk'e ve devrimlerine karşı çıkmamıştır; bundan

köyle de çıkmayacaktır. Çünkü, Atatürk'e karşı çıkanların yararları, devrimlerin egemen olmadığı bir sömürü düzeninde, halkın yararları, ise, devrimlerin kök salmasındadır. Bugün Türkiye'de bu iki karşıt güç çarpışmaktadır. Ya devrimler kökleyecek ya da sömürü düzeni alabildiğine egemen olacaktır. Tanrı, Türk ulusunu korusun!..

Ölümsüz Atatürk demek olan Atatürçülük, yalnız Türkiye'nin değil, yoksullaştırılmış, egemenlikleri kısılmış tüm ulusların bayrağı olmuştur. Bütün bilginler, düşünürler, kafası çalışanlar, toplumlarının derdini dert edinenler, onun manevi varlığı önünde saygı ile eğiliyorlar. Yalnız bizim çarpıklar, onu yermekle uğraşıyorlar. Yeriyorlar ama, açıkça da ortaya çıkmıyorlar. Çünkü, halktan korkuyorlar. Çünkü, Atatürk onların değil, halkın önderiydi.

Bir de "Gardrop Atatürkçüleri" var bizde. Bu deyim, bir süredir kullanılıyor. Anlamı da şu: Bir giysi istendiği zaman giyilir, istendiği zaman da gardropta saklanır. Atatürk de işe geldiği zaman anılır, görüşleri çıkarılara karşı düştüğü zaman unutulur. Bu, çok korkunç bir anlayıştır. Darda kalındığında, sıkışıldığında Atatürk anılacak, araba düzlüğe çıkınca unutulacak. Olur mu böyle şey?... Atatürk çapındaki bir kişinin hak ettiği ilgi bu mudur? Ne yazık ki, söz sahibi olmak isteyenler de bunlardır. Atatürk'ün yüce varlığı, elbette ki, bizi onların kötülüklerinden koruyacaktır.

Üç kez, Atatürk! Atatürk! Atatürk! diye ünleyin. Kanınızın damarlarınızı ittiğini, yüzünüzün alevlendiğini, başınızın d'kleştiğini fark edeceksiniz. Daha bir güçlendiğinizin, daha bir umutlandığınızın, korkusuzlaştığınızın bilincine varacaksınız.

Atatürk'ü ve devrimlerini anlayanlar, onu yalnız her yılın 10 Kasım sebatı değil, heran düşünenlerdir, yaşayanlardır. Atatürk yaşanmadan, Atatürk anlaşılmaz, devrimleri kavranamaz.

A T A T Ü R K

Bir mavi ışıktır Atatürk

Dolaşır Anadolu yaylalarında

Sarı başaklı ekin tarlalarında

Saçları dalgalanır.

Ergani'de, Maraş'ta, Ankara'da

Okur Atatürk okullarında çocuklar

Elişler, Ahmetler, Haticeler

İlkelerinin yolunda

Bir şimşektir Atatürk

Çakar sınır boylarında

"Mutluyum. Çünkü başardım."

Ve fabrika çarklarında, tersanelerde

Pekiştir gücü cumhuriyetin

Atatürk ruhu sağ kaldıkça.

Yaşar Faruk İNAL

«AĞIN»

Yazan : Hüsni YURDUSEV

Ankara'da, Elâzığ'a bağlı "Ağın Kültür Derneği" adına, kasabanın adını taşıyan bir dergi çıkıyor. Doğrusu ya, 31 nci sayısına ulaşmış bu sanat, fikir dergisinden Ankara'daki dostum, sanatçı arkadaşımız Yaşar Faruk İnal, bir adet göndermeseydi adres me; derginin çıkışından, bu güne değin haberleri alamıyacaktım. Yurtta çıkan bütün sanat dergilerini takip edebilmekte imkânsız tabii.

Kapak kompozisyonu, baskısı ile temiz "albenisi" bulunan bir dergi.. İnsan, gözü yorulmadan, zevkle okuyabiliyor...

Belli ki; Ağın'lılar, aralarında yarıdışlaşma, dayanışma duygusu bulunan, birbirlerine sargın kimseler, yoksa bir sanat dergisini üç yıl yaşatabilmek kolay olmazdı. Bu durum sevindiricidir. Diğer şehir ve kasabalarımız için de örnek olmalı...

31 nci sayısında, başyazıda "Ağın"ın certleri, sorunlarına değinilmekte; "Keban Barajı İskan Sorunları" başlıklı yazıda, bu türden bir yazıdır. "Bekliyoruz" başlıklı yazıda Ükü Soylu derginin tutmak istediği yoldan söz açıyor; okurlarında bu konuda düşünceleri isteniyor. Bu çağrıya uyarak birkaç satır da biz yazıyoruz;

1 — Dergide şiir'ler zararsızdır. Nurettin Özdemir'in Yaşar Faruk İnal dostumuzun şiirlerini başarılı buldum. "Kasabam" başlıklı şiirinde şair, büyük şehirlere alışmadığını, kasabasını (İnegöl'ü) özlediğini hissediyor. Eskilerin "Dâüsnülc" dedikleri gurbet duygusunun etkisi altında :

"Alışamadım gitti bu şehrin havasına
Hoyrat rüzgârlar dağıttı saçlarımı Ekin
kokan saman kokan şakaklara yazmış
benim alınıyazm" demektedir. Dergide "Koşma tarzı iki şiir de başarılı; Ömer Kayaoğlu'nun "Dağ Tutması" adlı şiirden, bu da sıla özleyişini belirten bir şiir aşağı yukarı..

"Bir mekânın olacaksa dağ olsun
Cel güneşim, yücelerden doğ bana
Sen ki dağı tavaf ettin, kutlusun
Gel yağmurum, ince ince yağ bana."

2. Yazılara geçince; Mehmet Orhan'ın "Ölçüsüz Övgü" başlıklı, sanatta övme ve yerme konusunda düşündüklerini anlatan yazısı ilgi çekici; beğenilmenin insan için tabii olduğunu, bu isteğin yerindeliğini belirten yazar, sanatçı için yersiz övgü ve yergilerin zararından söz açıyor. Ve, yazısını şu kısa ve yerinde cümle ile bitiriyor: "Yargılarımızda ölçüsüzükten kaçalım." Ne doğru söz!..

Dergide; "Mahmut Baytaş'ıda kaybettik"; "Faik Hızıroğlu kimdir?" gibi kadirşinashlık bildiren, "portre"msi yazılar da var..

"Ağın" fikir, sanat dergisi üzerinde topluca görüşümüzü belirtecek olursak; 1 — Düz yazılar daha iyi seçilmei; sanat yönü, gücü daha baskın yazılardan konumağa çalışılmalı. Şiirde de belli, belirli bir tutuma, öz'ü bir yöne ulaşmalıdır. Bicinme de söyleyişce de yerli; fakat yeni olabilmeli.. Mademki, dergi için masraf ediliyor. Niye daha iyisi olmasın?

2 — Ayda bir çıkan dergide "Çocukların Sayfası" vs.. gibi, mümkün olduğu kadar az "İktibas" bulunmalı yada aktarma yazılar, az bilinen; yeni ve çok başarılı olmalı.. Rudyard Kipling'in "Eğer" başlıklı parçasını çok okuduk; ancak yine okumakta fayda vardır, o da başka..

3 — Bölgesel bir dergi olarak "Ağın"da, Ağın ve dolayları üzerine ya da bu yörenin sorunları ile ilintili yazılar bulunması tabiidir; ancak bunlar, daha ziyade öz'ü, başarılı olmak şartıyla.. Aksi takdirde bu tür sanat dergileri biraz da sıkıcı olabiliyor..

Bizim düşüncelerimizin özeti budur. Otuz sayfa; güzel bir kapak içinde, temiz bir baskı ile sunulan "Ağın" dergisini okuyuculara sa'ık veririm (2) lira fiyatındaki dergi, (P.K. 538 Ulus-Ankara) adresinden sağlanır.

(Balıkesir'de yayımlanan HİZMET Gazetesi'nden alınmıştır).

Keban Barajının Doğurduğu Sorunlar

Yd. Prof. Dr. Oya KÖYMEN

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ İDARİ
İLİMLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ

Keban bölgesinde, ovada 237.756 dönümün, dağ ve yamaçlarda ise 124.774 dönümün kamulaştırılmasına başlanmıştır. Kamulaştırılan toprak ve konutlar için yaklaşık olarak 1 milyar lira ödenecektir. Bir kısım köylere şimdiden ödeme yapılmağa başlanmıştır.

İstimlak parasının dağılımını temel olarak toprak mülkiyeti dağılımı belirlemektedir. Bu nedenle, kısmen veya tamamen su baskınına uğrayacak bütün yerleşim yerleri için, bölgesel toprak dağılımı, elde bulunan en son verileri, köy seviyesinde yeniden değerlendirerek araş-

tırdık. Bulgularımıza göre bu yerlerde yaşayan toplam ailelerin 1/3'ünden fazlası tamamen topraksızdır. Öte yandan toprak sahibi ailelerin % 85.6'sı, bütün toprağın % 51.5'ine sahipken % 4.5'i toprağın % 28.3'üne sahiptir. Tablo II'de bölgenin toprak dağılımı ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Toprak dağılımından giderek istimlak parası dağılımına baktığımız zaman ortaya çıkan durumu şöylece özetliyebiliriz: Keban bölgesinde taşınmaz malları olup, şehirlerde yaşayan aileler (659 aile), su baskınından etkilenen ailelerin % 9'u olduğu halde, ödenecek istimlak parasının % 17,6'sını alacaklardır. Bunlara aile başına ortalama 260.123 lira düşerken bölgede yaşayanlara 187.191 lira düşmektedir.

Bölgede yaşayıp, istimlak parası alacak toprak sahibi ailelerin % 53'ü ödenecek istimlak parasının % 14.3'ünü alırken (ortalama aile başına 45.000 lira düşmektedir.), % 12'si paranın % 53.3'ünü alacaktır (ortalama aile başına 750.000 lira düşmektedir.) Tablo III bölgede ve bölge dışında yaşayıp, malları kamulaştırılacak ailelerin alacakları istimlak parasını göstermektedir.

TABLO II

Toprak Grupları (Dönüm)	Toplam ailelere göre (%)	Toplam topraklı ailelere göre (%)	Toplam toprağa göre (%)
Topraksız	34.1	—	—
1 — 99	56.4	85.6	51.5
100 — 199	6.5	9.9	20.2
200 — 499	2.4	3.6	15.3
500'den fazla	0.6	0.9	13.0
T o p l a m	100	100	100

TABLO III

İSTİMLAK PARASI Grupları (TL.)	BÖLGEDE YAŞAYANLAR		BÖLGE DIŞINDA YAŞAYANLAR	
	Topraklı toplam ailelere göre (%)	Toplam ödenecek istimlak parasına göre (%)	Toplam ailelere göre (%)	Toplam ödenecek istimlak parasına göre (%)
75.000 liradan az	53.2	14.3	54.1	12.1
75.001 — 300.000	34.7	32.4	30.0	20.7
300.001 — 1.500.000	11.3	42.3	14.1	45.0
1.500.001'den fazla	0.8	11.0	1.8	22.2
T o p l a m	100	100		100 (*)

3 numaralı tablodan açıkça görülebileceği gibi, ailelerin yarısından fazlası 75.000 liradan az para alacaklardır. Kişilerin genel eğilimi, başkaları ile ortaklara girmeden, paralarını istedikleri gibi kullanmak olduğundan, bu miktar, Doğu Anadolu bölgesinin kalkınma sorununun çözümüne katkıda bulunacak yatırımlar açısından, çok azdır. Öte yandan, para kullanımının az olduğu Keban bölgesinin halkı için 75.000 liraya kadar olan miktarlar bile olağanüstüdür. Özellikle küçük toprak sahibi köylüler için, bitmez-tükenmez bir servet gibi görünmektedir. Dolayısı ile bu paraların kısa bir sürede harcanma ihtimali fazladır.

Çok para alacak, az sayıda kişilerin ise paralarını daha kârlı yatırım imkânları olan Batı bölgesindeki büyük şehirlere akıtmaları doğaldır. Zaten bu grubun 1/4ü Keban bölgesi dışındaki şehirlerde oturmaktadır.

Keban barajının yapımına karar verilip, büyük istimlâk bedelleri ödeneceği söylentisinin çıkmasından sonra, toprakla ilgili anlaşmazlıkların hızla arttığını görmekteyiz. Ödenecek kamulaştırma bedelinden daha fazla pay alabilmek için, büyük toprak sahipleri çeşitli yollara başvurmaktadırlar.

Bunların başlıcalarını şöylece sıralayabiliriz:

1 — Devlet özellikle 1952-54 yıllarında bir kısım hazine toprakları ile zamarında Ermenilere ait olup, daha sonra ağalar tarafından el konulan toprakların bir kısmını köylülere dağıtmıştır. Şimdi, büyük toprak sahipleri bu topraklar üzerinde hak iddia edip, mahkemeye başvurmaktadırlar.

2 — Ağalar vaktiyle noter belgesi veya köy senedi ile köylülere sattıkları topraklar üzerinde yeniden hak iddia edip, dava açmaktadırlar.

3 — Büyük toprak sahipleri, köylünün zilyetliğinde bulunan veya toplu olan toprak ve evleri, Toprak ve Kadastro Komisyonları vasıtasıyla önce hazine adına tescil ettirip, sonradan kendi üzerlerine tapulamaktadırlar. Bu hâl fraude a la loi, yani kanuna karşı hiledir. Hazine ile karşı karşıya bırakılan köylü, mahkemede yeteri kadar belge ve vergi kaydı gösteremediğinden, büyük toprak sahibi ise el altından hazine lehine şahit ve bilirkişi gösterebildiğinden, davayı çoğu kere hazine kazanmaktadır. Böylece köylü safdışı bırakıldıktan sonra, hazineye karşı tapu iptal davası açan büyük toprak sahibi, kolaylıkla bu toprakların tapularını kendi üstüne çevirebilmektedir. Ayrıca bunlar, benzer yollarla, doğrudan doğruya hazineye ait topraklara da sahip çıkmaya çalışmaktadırlar.

Yukarıki nedenlerle mahkemeye düşen köylüler —özellikle küçük toprak sahipleri— ellerine geçecek az bir istimlâk parasının avukatlara aktarılması ve genellikle sürüncemede kalan dâvalar sonuçlanıncaya kadar istimlâk paralarının bankada bloke edilmesi yüzünden çok mağdur duruma düşeceklerdir.

Köylü, yukarıda belirttiğimiz sebeplerden başka, kamulaştırılacak araziye kayırmalı değer biçilmesi ve genel olarak avukatların biçilen fiyatların arttırılabileceği hususunda köylüyü teşvik etmeleri nedeni ile de mahkemeye gitmektedir. Örneğin, bölgeyi aralarında paylaşmış ufak bir avukat grubundan, iki ortağın, köylülerinin tümünden vekâlet aldıkları küçük bir köyden 100.000 lira kazanmaları olağandır. Böylece zaten çarpık olan istimlâk parası dağılımı, küçük toprak sahiplerinin aleyhine olarak daha da bozulmaktadır. Görüldüğü gibi, ödenecek kamulaştırma bedelinden arsları payını büyük toprak sahipleri ve dolaylı olarak da küçük bir avukatlar grubu alacaktır.

S O N U Ç

Keban Barajı, Batı Anadolu bölgesinin, özellikle İstanbul ve Ankara şehirlerinin enerji ihtiyacını karşılamak için yapılmaktadır. Böyle sine büyük bir yatırım Doğu Anadolu bölgesinde ise çözümü güç sorunlar doğurmaktadır.

Topraktan koparılabilecek tarım işçileri ve az topraklı köylüler çaresizdir. Bu çaresizlik özellikle 40 yaşını geçmiş köylülerde daha da koyudur. Kendi kendilerine, değişik ekonomik koşullar içinde yeni bir hayat kuracak maddî güçleri yoktur. Bunun içindir ki, devletten işkân edilmeleri için yardım istemişlerdir. Bu köylüler devletin kendilerini daha iyi şartlarda yeniden yerleştireceğini ve daha iyi geçim imkânı olan işler sağlayacağını ummaktadırlar.

Devlet, bundan böyle de çiftçilikle uğraşmak isteyen ailelerin % 60,4'üne tarımsal iskân hakkı tanımamıştır. Bu kararın başlıca nedenleri, tarımsal iskânın pahalı olması ve plânın sanayileşmek için tarım kesiminden sanayiye insan gücü aktarılmasını öngörmesidir.

Öte yandan var olan işgücünün sanayide istihdam edilemediği gözönüne alınırsa, Keban göçmenleri için de bu kesimde iş bulma imkânının yok denecek kadar az olduğu ortaya çıkar. Bunların önemli bir bölümü devlet eli ile ancak hizmet sektörüne aktarılabilecek, bir kısmı da hem işsizlik hem de konut borcu altında ezilecektir.

Ellerine az bir istimlâk parası geçecek ailelerin çoğu, Elâzığ ve civarında, konut, kira getiren gayri-menkûl, minibüs ve bakkaliye gibi

yatırımlara yönelmektedirler. Çok dar bir alanda yapılan ve yapılacak olan bu tip harcamalar yüzünden, Elâzığ'daki fiyatlar hızla yükselmektedir. Örneğin, köydeki 300 dönümlük bir top-rağa karşılık Elâzığ'ın yakınında ancak 2 dönüm satın almak mümkün olabilmektedir. Ayrıca, eğlenceye ve dayanıklı tüketim mallarına da cömertçe para harcamak eğilimi vardır. Yani, az istisnâk parası alacak büyük bir kitle, parasını, ya ekonomik kalkınma açısından kısır, bölgesel dar-boğazlara sebep olacak alanlara yatıracaktır, ya da çar-çur edecektir.

ARSLAN PAYI ALACAK AZINLIK

Kamulaştırma bedelinden arslan payı alacak azınlığa gelince: Bunların bir yandan tüketim harcamalarını hızla çoğaltmaları, bir yandan da daha kârlı olan Batı Bölgesinde geleksel sahalara (gayri-menkûl ve hizmetler sektörüne) paralarını yöneltmeleri doğaldır.

Doğuya ödenen paranın Batıya akmasını biraz olsun frenliyelemek için Elâzığlı müteşebbisler bir Keban-Holding şirketi kurmuşlardır. Keban-Holding, kuruluş gayesinin "İstisnâk parası alıp yerlerinden göçen vatandaşlarımıza yol göstermek, paralarını israf edilmekten kurtarmak ve (bölgede) verimli sanayi işlerine yatırımlarını sağlamak..." olduğunu belirtmektedir. Doğunun kalkınmasına katkıda bulunmak iddiası ile ortaya çıkan bu ilginç özel teşebbüs hakkında biraz daha bilgi vermenin yararlı olduğu kanısındayız...

Şu anda 3 milyon lira sermayesi olan Holding'in ilgilendiği konular oldukça çeşitlidir. Bu kuruluş, hükümetçe henüz desteklenmeyen, demir-çelik, bakır çıkarımı ve mamûlleri, ferrokrom, aliminyum, azotlu gübre ve cam imalatı yanında, sülfürik asit, sabun ve deterjan, deri, süperfosfat, pastörize süt, plâstik boru ve beton direk konuları ile de ilgilenmektedir. Holding bu sahalardan şimdilik yalnızca plâstik boru ve beton direk yatırımlarını gerçekleştirebilmek için, hazine arazisinden de faydalanarak, iki tesis kurmaktadır. Keban Holding, ilgilendikleri projelerin bir kısmını

bile gerçekleştirebilmek için aşağıda sıralanan şartların yerine getirilmesini istemektedir:

1 — Devlet, Holding'in ilgilendiği yatırımlar için rantabilite ve fizibilite hesaplarını yaptırmalıdır.

2 — Devlet yatırımlara öncülük etmeli ve karma şirketler kurulmalıdır.

3 — Devlet beş sene müddetle vergi ve gümrük muafiyeti tanınmalı, kredi kolaylıkları göstermelidir.

4 — Yabancı sermayenin yatırımlara katılması sağlanmalıdır.

5 — Kamulaştırma bedelinin en az % 10'u, yani 100 milyon lira, bu paranın ödendiği kişiler tarafından Holding hisse senetlerini almakta kullanılmalıdır.

Görüldüğü gibi, bir yandan mahalli özel teşebbüs bölgenin kalkınması için öncülük edeceğini söylerken, öte yandan önce devletin ve yabancı sermayenin kendilerine öncülük etmelerini istemektedir. Hükümet ise, genel kalkınma anlayışına uygun olarak, özellikle bu ekonomik buhran döneminde yatırımlara fiilen katılmayıp, özel teşebbüsün öncülüğünün en az maliyetle desteklenmesinden yanadır.

Diğer taraftan kamulaştırma bedelinin % 10'unun bile Holding'e yatırılmasının ön şartı, bölgedeki yatırımların devletçe desteklenmesi ve hissedarlara belli garantiler verilmesiyle mümkündür.

Ö Z E T :

Özet olarak, geri bırakılmış Doğu bölgesinde yapılan böylesine büyük çapta bir yatırımın, gerçekten plânlı bir ekonomide Doğunun kalkınmasına büyük katkılarda bulunması doğarken, bu sistemde, Doğu'ya yapılan yatırımın faydalarının öncelikle Batı Bölgesine akması, maliyetinin ise Doğu'ya yüklenmesi aynı derecede doğaldır.

(*) İmar ve İskân Bakanlığından alınmıştır.

— S O N —

Van Gogh'un Benliğini Arayışı

Joost A. M. Meerlo M. D.

Ressam Vincent van Gogh'un yaşadığı iç dramın eşine az rastlanır. Fakat asıl bunu gözlerimizin önüne serebildiği iç'n eşsizdir. İç buhranlarla kıvranan bu sanatkar siyah-beyaz eskiz, renkli tablo, kendi portresi ve yüzlerce mektup'a intiharına dek kendisini heyecanlandıran herşeyi birer birer ortaya dökmüştür. 1853'de doğup 1890'da ölen van Gogh psik'yatrinin Freud öncesi devrinde, yani şuarsuz güdülerin incelenmesine başlanmadan evvel hayatını tüketmiştir. Bunun için hastalığının ve semptomlarının bu kadar çeşitli tefsirlerine rastlıyoruz.

Van Gogh'u Arles ve Sait Remy hastanelerinde tedavi etmiş olan Fransız doktorları ona "hâd bir manyaklık ile histeri" teşhisini koymuşlardı. Buna daha sonra sara teşhisini de eklemişlerse de o günlerin istilâhında sara âni, geçici zih'n karışıklığı ile tefevvür, veya geçici şuur kaybı geçiren hastanın haline denirdi. Zaman oluyordu ki, Vincent van Gogh insan şuurunun haddini aştığı inancına kapılırdı. Birgün arkadaşı Gauguin'e başvurarak ikisinin de durumlarına bir çare bulabilecek ehliyetli bir hekim bulmasını rica etmişti. Van Gogh'a hastanesinde ilk tedaviyi yapan genç doktor Felix Rey ressamın kardeşi Theo'ya yazdığı bir mektupta Vincent van Gogh'un ancak aşırı

heyecandan mustarip olduğunu ve yakında iyileşeceğini il'eri sürmüştür.

Jaspers ise "Strindberg ve van Gogh" adlı etüdünde şizofreniden (erken bunalma) bahsediyor. Esasen ressamda tedrici zihni bir inhitattan eser görülmemesine rağmen içe dönüklüğün hakim bir hale geldiği de inkâr edilemez. Hayatının son günler'ne kadar Vincent van Gogh'un mektup'arında hayrete değer bir beraklık ve bir ifade kabiliyeti görüyoruz. Dış gerçekleri içgüdüleriyle kavradığı bellidir. Buna ek olarak etrafındaki kişilerin zahiri görüşleri arkasında ne'erin cereyan ettiğini de acaip bir sezgiyle anlıyordu ki, bu sezkiye şizofreniklerde sık sık raslanır.

Bazı yazar'ar van Gogh'un hasta'lığını manik-depresif psikoz olarak tanımlıyarak bunu meselâ kötü beslenme, (van Gogh gerçekten kıt kanaat geçinirdi), vitamin eksikliği, a'kolizm ve asabiyet gibi iç ve dış etkenli zehirlenmeye bağlamışlardır. Teşhis koyanlardan bazıları ise tedrici parezi, histeri ve fasılalı şuur kaybı gibi hastalıklardan da söz etmişlerdir. Gerçekten de bu etkenlerden bir çoğunun, bi'hassa alkolün, ressamın şiddet'i nöbetlerinde bir rolü olmuştur. En geniş izahı Maureon'un eser'inde buluyoruz. Vincent van Gogh'un mektuplarına özel bir dik-

kat sarfetmiş olan Mauron ressamın çocukluk yıllarında geçirdiği sıkıntıları, duçar olduğu meânkoliyi ve buna eklenen irsi zaafını anlatmıştır. Mektuplarda dış gerçeklerin gerçevesini aşan iç taşımaların izlerine rastlıyoruz. Van Gogh iç meselelerini halletmek için diğer insanların iç çatışmalarını benimsiyor, onlarla kaynaşmaya bakıyor ve kendi ihtiyaçlarını ihmale kadar gidiyordu. Hastanede dahi kendi hayatından ziyade diğerlerinininkiyle uğraşıyordu. Diyordu ki: "Burada, Arles'da herkes ya hummadan, ya c'nnetten ya da vehimden mustarip. Tek bir ailenin efradı gibi birbirimizi anlıyoruz".

İLKEL DUYGULAR

Van Gogh'un eserinde de mektuplarında da hepimizin karşılaştığı zihni güçlüklerin benzeri ile mücadele eden bir insan görüyoruz. Ne var ki, heyecanı daha ziyade bir çocuğun ilkel iç âlemine aittir. Şüpheciliği, sık sık yemek yemek istemesi veya yemeğini süratle yemesi, yalnızlığı, her ân bir felâket beklemesini, sihirli bir dünyada yaşadığını sanmasını bir çocuğun duygularına benzetebiliriz.

Van Gogh kurtuluşunu ve hayata bağlılığını resim yapmakta bu'du. Gerçek hayatla ilişkisi de bu idi. Çizgi ve renkle mücadele eden gerçek dünyaya el uzatması gibiydi. Kardeşi ve akrabalarına sık sık yazdığı mektuplar da aynen iç lâmie dış âlemi arasında bir köprü vazifesini görüyordu. Gerçek dünyada yaşamayı beceremiyen Vincent van Gogh, kendini sanat ve edebiyat çabalarına vermişti. Çalışması onu hayata bağlıyordu. Diyordu ki, "çürüdükçe, hesta'landıkça, zayıfladıkça daha sanat-kâr oluyorum". Sert ve tahammü fersa dış dünya iç dünyasının müdafaasız hudutlarına nüfuz ettikçe bu iç dünyaya yaratıcılığı ile bir biçim verme gereğini duyuyordu. Yaratıcılık dıştan zorlanma duygusuna karşı savunması idi. Da'ma iki büyük korkunun etkisi altındaydı: şüursuz infial ve insiyak duyguları üzerinde kontrolü kaybetme korkusuyla

yakın dostluk ve samimiyetten uzak hâd yalnızlık korkusu.

Vincent van Gogh için resim yapmak ibadet etmek gibi bir şeydi. Olmayanı hiçten yaratmaya çalışıyordu. Aynı zamanda bu bir çocukluk hayaliydi de. Hüznü ve yalnızlığı saadete ve güzelliğe çevirmek hayali idi. Geçici olarak şahsiyetini kaybettiği anlarda Vincent van Gogh'un duyguları daha keskin ve duyarlı, bakışları daha kavrayışlı oluyordu. Ümitsizliğe düştüğünde karanlık içinde bırakılıp kaldığını, hatta hayata bile gözlerini henüz açmamış olduğunu sanıyordu. Bir mektubunda şöyle demişti: "Umutsuz çabayı da, karanlıkta kalmaşlığı da bilirim. Bunun tecaatini de bilirim. O zaman ne yaparsan yap birşey yapamazsın. Bayağı delirirsin. Çıkar yol bulamazsın".

CİNSEL GÜÇLÜKLER

Vincent van Gogh hayatı boyunca kısırlaşma ve cinsiyetini kaybetme korkusu içinde mücadele edip durmuştur. Hayatının sonuna doğru bir fahişe ile cinsi münasebetin akamete uğramasından sonra kendi kulağını kesmişti. Kadınlara olan düşkünlüğü çocukluğundan beri duyduğu dişileşme isteğini alt edememişti. Van Gogh'un tablolarında sık sık gördüğümüz, kıyılarda metruk sandallar Vincent'e göre yalnızlık içinde kaybolmanın bir itirafıdır. Theo'ya yazdığı mektuplarda tekrar tekrar "yalnızlık ve inz'vadan" şikâyet ediyordu. Fakat, bu şikâyetini bir kere dahi o'sun annesine yazmamıştı.

Özellikle kendi portlerinde van Gogh'u kendi benliğini ararken görüyoruz. Tek suali "ben kimim?" dir. Bu kısırlaşma duygusunun ve aşağılık kompleksinin bir belirtisiydi. Vincent van Gogh başlangıçtan beri ruhen ezilmiş ve aşağılık duygusu edinmişti. Bunun neticesi ise tam mânasiyle bir trajedi idi. Vincent van Gogh doğmadan tam bir yıl önce bir kardeşi doğmuş ve doğduktan biraz sonra ölmüştü. Onun da ismi Vincent'di. Ressama, ölen ağabeyi-

nin ismi takılmıştı. Bu ölen çocuğun matemini tutan Vincent'in anası genç ressam belki de bir yetersizlik duygusu aşılamıştı. Ressam Vincent van Gogh, sevdğini kaybetme neticesi sevgisini başka şeylerde arayan ananın fikrini zihninde daima taşımıştı. Bir mektubunda şu satırları okuyoruz: "İki büyükçe eskiz bitirdim. Birincisinin adı "Hüzün" olup daha büyük ebattadır. Bu tablo, etrafı boş bir insan resmidir. Diğerinin adı "Kökler". Kum'u toprakta ağaç köklerini çizdim. İnsanı nasıl göstermişsem tabiatı da aynen göstermeğe çalıştım: toprağa ihtilaşla sarımaya rağmen fırtınanın sarılları koparışını. Gerek soluk ve zayıf kadın resminde ve gerekse köklerin kara, düğümlü ve birbirine dolmuş şeklinde de aynı hayat mücadelesini anlatmak istedim".

Uzak duran bir ananın soğuk davranışı iki kardeş olan Vincent ve Theo'nun birbirlerine olan alağanüstü bağlılıklarının ve yakınlaşmalarının belki de bir sebebiydi. İkisi de nispeten zayıf karakterli bir babanın ve dünyanın elini eteğini çekmiş yersizli bir ananın davranışlarını protesto etmek için birbirlerinde sevgi arıyor, birbirlerinin hayatında çıkar yol bulmağa çalışıyorlardı. Esas mesele ana'nın hayatın yenilenmesine gözünü kapamış olmasıydı.

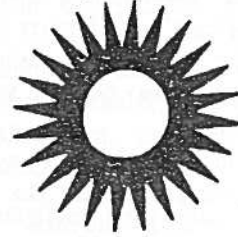
Theo Vincent'e hayatı boyunca ana gibi bakmış ve yardım etmiştir. Vincent de ona lâtifeyle "ikinci babam" diyordu. Bağlılıkları ve kaynaşmaları o dereceye varmıştı ki, Vincent öldükten biraz sonra Theo da öldü. Belki de Vincent Theo'nun ölmek üzere olduğunu bildiği içindir ki, intihara karar vermişti.

Vincent'in benliğini bu'masını ve kendini kime benzeteceğini bilememesini anlamak için kendi portrelerine bakmak yeter. Kendisini bazen anasına bazen de babasına benzetiyordu. Yaşamak, yaratıcı olmak için benzeyeceği bir örneğe ihtiyacı vardır. Theo'ya yazdığı mektuplarda kendini birkaç defa Doktor Gachet'ye benzetiyor, bundan ilham alıyordu. Diyordu ki: "O

da benim kadar delidir. Baba Gachet tıpkı senin gibi ve benim gibidir".

KIZGIN GÜNEŞ ALTINDA

Asabiyet durumlarının doğuşu bakımından şurası kayda değer ki, Vincent'in suursuz anları, ekseriya kızgın güneşin altında kaldığı günlere rastlıyordu. Oysa kendisi resimlerinde güneşe büyük yer verirdi. Çünkü güneş onun sahip olmadığı sıcaklık ve aydınlığın sembolüydü. Babasının göstermesi gereken doğru yolu güneş aydınlatıyordu. Bu yüzden mektuplarında sık sık güneşe hayranlığını ifade eder. Der ki: "Ah bu güzelim güneş yok mu. Kafamıza çarpan işte odur. Bizi deliye çeviren de odur herhalde". Güneşi totem addetmesi babasına karşı cinsî sapıklığa düşmesine manî oluyordu. Onun gözünde baba -

güneş samimi bir müdafii aynı zamanda kendisini hırpalayandır. Yıldızları ise tek bir merkez etrafında dönen ve bizi hipnotize ederek sonsuzluğun soğuk dibine çeken sihirli gözler gibi gösterir.

Van Gogh'un mektuplarını ve onun hakkında yazılmış olan derin etütleri inceledikçe yeni bir psikolojik gerçeğin farkına varıyoruz ki, bunun üzerine mutlaka eğilmemiz lâzımdır. Farkına vardığımız gerçek, halkın, bir sanatkar ruhen muazzap olurken onu küçük gördüğü, diğer taraftan ise iç mücadelesini romantik bir ışıltı altında mütalâa ettiği hususudur.

KORKUYA KARŞI ZAFER

Sanatkar insanoglunun en köklü iç sorunları ile mücadelesinin örneğidir. "Ben kimim", "Anam babam beni benimsiyor

mu?", "Kendi kendimi benimseyebilir miyim?"

Sanatkârın eseri korku ve yalnızlığa karşı kazanılan bir zaferdir. Toprak hakkatında kendisinden uzak durmuş olan insanın yerini almıştır. Van Gogh toprağı işleyen çiftçiler, yol inşa eden işçiler, madencilerle daima yakından ilgilenmiştir. Ana toprağın ilkel kavramını canlandırma çabası içindedir. Der ki: "Karanlık semalar altında uzanan tahıl tarlaları var burada. Hüzün ve hâd yalnızlığı anlatmak için uzaklara gitmeğe ne hacet?"

Sanat eleştiricisi van Gogh'un öz yaratıcılığı ile ilgilenirken, hayranları da çektiği ıstıraba üzülmüşler. Fakat bir çoklarımız van Gogh'un yaratıldığından ve sanatının kudretinden ziyade içimizde uyandırdığı karışık duygulara kapılırız. Tablo'nun bilinçaltımızda yarattığı etki, tablonun kendisinden önemli olmaktadır. Van Gogh'un tabloları ise zalim bir ayna gibidir. Bize dokunuşları ekseriya içimizde saklı olan çelişme ve çatışmalar yüzündendir.

Van Gogh'un fırtınalı hayatına ölümler de sık sık karışmışlardı. Biz bağımsız birer varlık olarak hayata bağlılığımızı ahenk içinde yaşayan sıcak bir aile muhitinden alıyoruz. Benliğimizi bulmamız için bu aile çevresinde kabul edilmemiz şarttır. İşte Vincent van Gogh bu kabulü görmemiş veya görmediğini sanmıştı. Zaten ailesi de sıhhat bakımından gayet zayıftı.

Yine de önemli olan, isyan bayrağını açabilmesiydi. Van Gogh'un yaratıcılığı da haklı olarak etrafa ilham veren bir bayrak olmuştur.

"Joost A. M. Meertoo, M. D., Ph. D., Hollanda Silâhlı Kuvvetlerinin Psikoloji Dairesinin Müdürlüğünü yaptıktan sonra Hollanda Hükümetinin Sosyal Yardım Genel Müdürlüğünde de bulunmuştur. Daha sonra New York'a geçerek Colombia Üniversitesinin Tıp Fakültesine intisabedip Yeni Sosyal Araştırma Okulunda hocalık etmiştir. Eserleri arasında "Yanılma ve Toplum Yanılması", "Panik Örnekleri" ve "Akıl İşgali" adlı kitaplar vardır".

Hikâye :

Dünya Dönerken

Mehmet ORHAN

DÜNYA KÜÇÜLÜYOR

Dünya küçülüyor dedi, Fırat boyundan Aşağı Bahçe köylü Tahsin Emmi'nin Arife Bacısı. Dünya durmadan küçülüyor. Küçülme nireye gider bunca adam, bunca çoluk, çocuk, kız, kızan... Belki bizim buralarda küçülüyor da çok otelerde, ellerin yurdunda büyüyor olmalı. Ama her ne halise, yine de ben küçülüyor diyeceğim, küçülüyor, mini minnacık oluyor bizim dünya-mız.

"Nene gerek a kız." diyeceksiniz. "Akılın ermediği şeylere burnunu sokma." diyeceksiniz. "Elinin hamuru ile erkek işine karışma." diyeceksiniz. Daha bîmem ne sözler edeceksiniz... Ne dersen'z deyin, umurumda değil. Ben bildiğimi gene de söylerim. Neden mi? Söyemezsem çatlarım da ondan... Bu şimdiki huyum değilki benim. Doksanlık Arife, seksensekiz yıldan beri böyle konuşur da konuşur. Ama söylediklerim öye yabana atılır lâflar değildir ha.. Bazı sözlerim dokuz köyde söylenir. Bazıları şehirlere de ulaşmıştır belki... Boşa lâf etmem, boş kapı çalmam hiç.

Ha, ne d'yordum: Bazı günler oturup kendi kendime düşünürüm: "Amanın... Dünya ne kadar da küçüldü, ay gız." Gençliğimde ne idi, şimdi ne oldu... Her yan c'ğil c'ğildi eskiden... Tarlada ot, bahçede

dut biter gibi biti-bitiveriyordu insanlar. Hafta, ay geçmiyordu ki, konu komşudan bir ınga bebek sesi duyulmasın. Bazı gelinler de pek doğurucu idi... Hani şu Osman Ağa'nın kötürüm karı yok mu? Gençliğinde görmeliydin onu. Hafta sekiz, ay otuz.. Tövbe, tövbe... Bir yıl durur, bir yıl doğurdu. Oğlanlar, kız'ar birbirine karışır, sürü büyüdükçe büyüyordu.

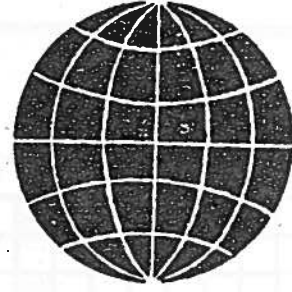
Ne dedin, "sürü" demiyeyim mi? Elle-re kalasın oğul... Ben abugat mıyım ki, sözümü ölçerek biçerek söylüyey'm. Kalabalık de, bir ordu kadar de... Ne dersende. Sözüm şu ki, Şahende kar.'nın dölü bereketli idi. Dölü bereket'i olan bir o mu? Sağına bak döl, soluna bak döl... Dünya büyüdükçe büyür, insanlar çoğaldıkça çoğalırdı. Hey gidi gün'ler, hey...

Ama gel gör ki, şimdi öyle mi? Hem kim'er kaldı ki, Köyde?... Çeken gitti, çeken gitti.. İki kambur, bir topal ka'dık ortada. Küçüldü dünya. Mini minnacık oldu.

Küçüldükçe tatsız'laştı da hani... Önceleri bir düğün olurdu, sorma. Binbir gece masalları sanki. Kazanlar kurulurdu meydanlara. Koçlar kesilir, çengi'er oynar, oğlanlar'a kızanlar hora toperdi. Ben diyeyim elli, siz deyin yüz köyün halkı toplanırdı bir araya .Sabahlara dek sürerdi eğlence.

Küçüldü dünya, ufa'dı. Mini minnacık ka'dı. Üflesen toz olacak hani... Ha, belki de okuyup üfleye bu hale get'rdik. Ah, bu insanlar, bu insanlar... Onlardan kurtuluş yok. Ama galiba bu gidişle kurtulacağız. Kimse ka'mıyor ortalıkta. Çeken gidiyor, çeken gidiyor.

Nerelere mi gid'yor. "Gurbet" deyip çıkıyorlar, bir daha da dönen yok. B'r giden peşinden anasını, babasını, kardeşini.. bütün fısım akrabalarını çekip götürüyor. Giden ardından bir tas su, birkaç damla gözyaşı. Onlar gittikçe de köye daha derin bir sessizlik, bir kasvet çöküyor. İşte böylece dünya da küçüldükçe küçülüyor. Ar'fe Bacı da başka türlü göçüp gidince daha çok küçülecek besbelli.

DÜNYA BÜYÜYOR

Breh, breh, breh... dünya durmadan büyüyor dedi, Üreğil'de demiryo'unun yamacındaki gecekondu'nun önüne küçük ağaç iskemleyi atıp oturan, Aşağı Bahçe Köylü Arife Bacı'nın eski komşusu Dursun Çavuş.

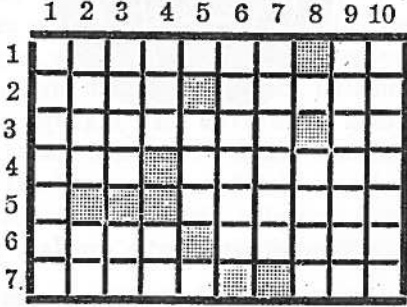
"Bre anam, babam.. Bu insanlar topraktan mı bitiyor, nedir bu.. Gelip geçen trenlere bakıyorum, her gelen gün bir öncekinden daha kalabalık. Karşı yamaç'lara tepelere bakıyorum, her gecede beş - on çatı birden çatılıyor.

Dünya büyüyor be kardeşim, soluk aımadan büyüyor. Kuvvetli, sulak tarlada biten şalgam gibi büyüyor. Çevresinde hazine toprakları yatan Hacı Haf z Osman Ağı'nın tar'alaları gibi büyüyor. Büyüyor da büyüyor.

Nireye sığacak bunca insan, bunca çocuk - çocuk? Çok uzaklarda küçülen yerler de var mı, bilmem, ama hiç sanmıyorum. Büyüyor, her taraf, biteviye büyüyor.

Bir insan seli sabahtan gece yarısına kadar durmadan akı-akıveriyor, yo'lar da, caddelerde. Allahım, ne baş döndürücü h z bu.. Nereye sığdıracaksın bu büyüyen dünyayı? Her şeyin bir kıvamu, b'r karar olmak gerek değil mi? Ama madem ki öyle istiyorsun haydi istediğin gibi olsun. Senin işine insanların aklı ermez ki, zaten. Sen hancısın biz yolcuyuz. Yolcuların adedi arttıkça, besbelli, hanı da genişletiyorsun.

BULMACA

SOLDAN SAĞA :

- 1 — Öğretmen - Tersî ilâve veya emir.
- 2 — İnşaata müsait boş toprak parçası - Buğday sapından yapılır.
- 3 — Kıbrıs'ta bir şehir - Su.
- 4 — Bir isim - Tersî özlem.
- 5 — Aliye emir.
- 6 — Elem - Bir artistin ilk adı.
- 7 — Matematikte bir deyim - Tersî an-sızın.

YUKARIDAN AŞAĞIYA :

- 1 — Bir ilimiz.
- 2 — Avrupa'yı Asya'dan ayırır - Bir müzik deymi.
- 3 — Modern - Tersî bir bağlaç.
- 4 — Hayvan ayakkabısı - Tersî bir emir.
- 5 — Büyük baba.
- 6 — Bir nevi taşıt uğrağı.
- 7 — Millî Eğ-tim.
- 8 — Mey sunan.
- 9 — Bir (Fr.) adacığı Kızıldeniz'de.
- 10 — Tersî Ana mesken.

Ana Kuş

Sen uçamazsın artık
Annesinin bu yuvanın.
O'nun avuçlarında kanadın..

Uzakta kaldı
Bir silkinmede
Vadilere süzüldeğün
Özgür günlerin..

Sen annesinin yuvanın
Nereye uçsan
Arkanda kalır gözlerin.

O ki gönlünü bağladın birine.
Sahibin, yuvan, yavrun olacak
Yem taşıyacaksın gaga - gagaya
Tüylene memiş cücüklerine..

Çok uzak gelecek gözlerine
Sevdiğin sular, yapraklar
Serininde yıkandığın,
Yeşilinde gizlendiğin.

Duyacaksın en büyük mutluluğın
Yavrularını uçurduğun gün..

Güzel kanadını
Ne türlü çırparsan çırp
Kocaman yavrularına bakıp..
Seni geri - geri getirecek kanatların
Bomboş yuvana.
Ağlıyacaksın kucak - kucağa
Ve bir mevsim süreceksin yalnızlığınız.

A. Rıza CERİT

MAHİRE

— Ölen Sevgili Bacıma —

Hiç düşünmemiştim öleceğini,
Düşüncemden kovduğum esintilerde bile;
Sen ölürsen,
Ölürüm sanıyordum.
Yaşadım, yaşıyorum.
Gene karnım acıkıyor,
Gene gü'esim geliyor, gülüyorum.
Hatta, hatta Bacım;
Sen daha gömülmemiştin,
Uykum bile geldi, uyudum,
Haberin ola.

Kafamda düşünce,
Gönlümde çözülmez bir düğümün,
Demek ki;
Ben de böyle ölüyormuşum.

İsmail BEYDEMİR

Yeter, Yeter

Bir oyana bir buyana
Döndün artık yeter yeter
Uyan yahu uyan bre
Dayan artık yeter yeter

Sen ekers'in alamazsın
Alsan bile yutamazsın
Karga tilki misaline
Döndün artık yeter yeter

Canın çıktı pazarlarda
Ulu orta rezil oldun
Körmüsünki tutunmuşsun
Bırak artık yeter yeter

Gırtlığına yapıştılar
Sefil sefil bakıyorsun
Tut sıkıca vur beynine
Kaldır vur be yeter yeter.

GÜNER GÜLER

Vahşen'in Bugünü

Ahmet Rahmi ERCAN

Ağın'ın bir parçası, şimdilerde bir mahallesidir Şenpınar (Vahşen). Biz'lerden sonraki kuşakların çocukluk yılları bile başka yerlerde, uzak illerde geçmeye başladı çoğunlukla. Böylece Şenpınar. Şenpınarlılar için yabancılaştı gittikçe. Bu gid'ş, Şenpınar'ın şenliğini siliyor, doğal güzelliklerini koruyacak ellerden yoksun kı'yıyor yıllardır. Sadece, güzellikleri anılarda, özlemi gönüllerde yaşatılan bir yer oldu Şenpınar.

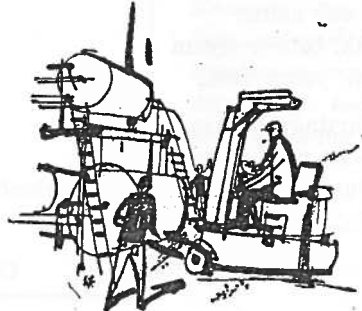
Yirmi yıl öncesine dönelim. Nasıl bir görüntüsü vardı O'nun? Doksan evin, doksanının da bacaları tüter, bakımlı bahçelerinin görkemli ağaçlarında renk renk kuşlar, bu çalışkan d'yarın yaşama sevinciyle öter, öterdi.. İnsan eli değmeyen bir karış yeri kalmaz, tüm doğal kaynakları değerlendirilirdi. Üçyüz altmış çeşme, Şenpınarlıların mutluluğu için akar, buğday'ar alabildiğine boy atardı keyfince. Tanısa Yazısında, Çölmeker Başında ve de Küllü Yazı'da geceleri bile oraklar salanır; işbirliği duygusunun, kardeşlik ve komşuluk havasının en sıcakı yaşanırdı. Bu minval üzere tab'atla savaşın destanları yazılır; bunlar Veysel Dayı'nın kavalında, dedem Kortikoğlu'nun mayalarında dile gelirdi bir güzel. O günkü koşullar içinde, Şenpınarlılar mutluymdu. Belki de bu mutlu'uk, daha iyi ve güzeli görememenin, bilip duyamamanın bir sonucuydu.

Gün geldi. Millî eğitim savaşı başladı olanca hızıyla. Bu savaş, katıksız halk çıkarını amaç ed'nmışti. Fakat, uygu'amanın şekli ve yönü kısa zamanda çizilen amaçlardan uzak'aştırıldığı, gerçeklerimize oturtulmadığı için köy boşalması problemiyle Şenpınar'da karşılaştı. Tarlaları işlenmez, suları değ'erlenmez oldu. Şimdi bu güzelim be'de, babalarımızın ve dedelerimizin vefalı ellerinin özlemi içindedir.

Karasu boyundaki tarihsel kazılar da Şenpınar tarih'ni aydınlatma bakımından çok yetersiz ve yerel. Şenpınar baştan başa bir tarih lâboratuvarı. Hem de ilginç yanı, her dönemi içine alacak zenginlikte oluşudur. Karanlık çağlardan tutunuz da günümüze dek olan tarihsel akışı, onun özelliklerini somut olarak yansıtabilecek adım başına bir kalıntı var. Devlet eliyle ve büyük çapta bir kazının yapılması gerekir.

Tarihsel yönü, doğal yapı ve güzellikleri'le Elâzığ'ın çok ilgi toplıyabilecek bir köşesidir Şenpınar. Köban Barajı'nın meydana getireceği göl, Şenpınar'a ayrı bir güzellik kazandıracaktır.

Yeter ki, bu olanaklar ele alınsın, tamamlayıcı çalışmalar yapılsın. Bu, Şenpınar için en büyük bir iyilik olacaktır.

Trafik Kazaları

Dr. Hamit SOYLU

Bir şahıs — Doktor bey, sizi görünce hep hastalık aklıma geliyor.

Doktor — Halbuki insanların uğradığı felâketler arasında hastalıktan başka birçok kaza ve belâlar da vardır.

— Meselâ insanlar başka ne gibi kaza ve belâlara maruz kalabilir?

— Meselâ trafik kazaları, yangın, zelzele, su baskını gibi...

— Peki hastalıkları önlemek, ve hastalanmamak için birçok nasihatlerde bulunuyorsunuz. Acaba bu kaza ve belâları önlemek için de bizlere verebileceğiniz bilgi ve nasihatleriniz, alınması gereken bir takım tedbirler var mıdır?

— Tabii vardır. Fakat bu tedbirler kaza ve belânın cinsine göre değişir.

— Geçen gün bir yerde okumuştum. Bütün dünyada trafik kazalarından bir yılda ölenlerle sakat kalanların sayısı ehemmiyeti bir yekûn tutuyormuş.

— Yalnız o kadar mı? Bütün dünya trafik kazalarından uğranılan maddi zararlar her sene milyarlarca balığ olmaktadır.

— Peki bu kadar can ve mal kaybına sebep olduğu halde bu kazalara mani olmak yahut onları önlemek için çalışılıyor mu?

— Elbette çalışılıyor. Alâkalı makamlar kazaları muntazıman tespit edip sebeplerini araştırmakta ve gerekli tedbirleri almak hususunda halka yardım etmektedir. Hattâ bir de "Trafik Kazalarını Önleme Cemiyeti" kurulmuştur.

— Bütün bu çalışmalara rağmen yine de hergün gazetelerde okuyoruz: filan yerde otomobil kazası olmuş, şu kadar kişi ölmüş veya yaralanmış, şoför tevkif edilmiş...

— Evet bütün tedbirlere rağmen yine de trafik kazası olacaktır, fakat tedbir alındığı takdirde kaza nispeti çok azalmaktadır.

— Peki bu kazaların sebebi nedir?

— Trafik kazalarının sebebi muhtelifdir. En mühim sebepler şunlardır: Fazla sürat, yola ani çıkış, hareket halindeki bir vasıttan atlamak.

— Fazla süratle neyi kastediyorsunuz?

— Yolda yürüyen bir vasıta ne kadar çok süratli giderse o kadar çok kaza yapmak ihtimali vardır. Şehir içinde ve şehir dışında vasıta kullanırken vasıtalar için tâyin edilmiş azamî sürat miktarını geçmemek lâzımdır.

— Peki, bir de yola ani çıkıştan bahsettiniz bu nedir?

— Yola ani çıkış, yolda gitmekte olan bir vasıtanın önüne herhangi bir sebeple ani olarak çıkmaktır. Yayalardan en fazla kazaya uğrayanlar 6-10 yaş arasındaki çocuklardır. Bunun sebebi olarak çocukların oynayacak başka yer bulamadıklarından sokakta oynamaları ve oyun esnasında birdenbire vasıtaların önüne çıkmalarıdır.

- Bir de hareket halindeki bir vasıttan atlamanın kazalara sebep olduğunu söylediniz.
- Evet, hareket halindeki vasıttan atlamak bilhassa şehir hayatına uymayanların tevessül ettiği bir harekettir. Elindeki eşyası veya şapkası düşen bu gibi kimse şoförü haberdar etmeden vasıttan atlamaktadır. Bu da oldukça öldürücü kazalara sebep olmaktadır.
- Trafik kazalarının bu saydıklarımızdan başka sebepleri de var mıdır?
- Tabii vardır. Meselâ vasıta kullananın; içkili, yorgun, uykusuz olması veya herhangi bir sebeple dikkatsizliği, bu işte ehil olmaması, vasıtanın bozuk veya eksik kısımlarının bulunması, vasıtaya binen insan veya eşyanın trafik nizamlarına uygun olmayan şekilde yerleşmesi, yolların bozuk ve kaygan olması gibi sebeplerle de trafik kazaları olmaktadır.
- Trafik kazalarının olmaması için ne gibi şeylere dikkat etmelidir?
- Şehir ve kasabalar içinde bilhassa okul civarında kalabalık ve kaygan yollarda daima yavaş ve dikkatli olarak vasıta kullanmalı ve tarif edilen azami sürati geçmemelidir. İçkili olarak vasıta kullanmamalıdır. Yolda bozulan vasıatı yol üzerinde bırakırken de trafik kaide ve nizamlarının emrettiği şekilde hareket etmelidir. Yayalar yürümekte olan nakil vasıtalarının önüne birdenbire çıkmamalıdır. Hareket halindeki vasıttan atlamamalıdır.
- Bazı kimseler ve bilhassa çocuklar vasıtalara asılıyorlar.
- Evet, bilhassa vasıtaya asılmak, vasıttan kol ve başı çıkarmak çok tehlikelidir. Vasıtalara asılmamalı, daima yaya kaldırımdan yürümeli, caddede karşıya geçerken işaretlenmiş yaya geçitlerinden geçmeli, kavşaklarda dur ve geç işaretlerine dikkat etmelidir. Çocuklar, vasıtaların gelip geçtiği sokak ve caddelerde hiçbir şekilde oyun oynamamalıdır.
- Bütün bu tedbirlere rağmen bir trafik kazası vukubulursa ne yapmalıyız?
- Mühimce bir kaza olduğu zaman derhal doktora haber göndermeli ve yâziyet doktora etraflı, kısa, açık olarak bildirilmelidir.
- Kazaya uğrayan kimse bayılmış ise, yahut bir yeri kırılmış veya kanıyor ise ne yapmalıdır?
- Bu gibi mühimce hallerde derhal bir doktora haber gönderirken bir taraftan da ilk yardım tedbirleri alınmalıdır.
- Meselâ neler yapılmalıdır?
- Mühimce bir kanama varsa derhal önlenmelidir. Hastanın nefes almasını zorlaştıran şeyi ortadan kaldırmalıdır. Hastanın temiz, saf hava almasını temin etmeli, kalabalığa mani olmalı, hastanın en müsait şekilde rahat etmesini temin etmelidir.
- Peki ya hasta bayılmışsa ne yapmalıdır? Meselâ ayılması için su vermeli veya sarımsak mıdır?
- Hayır hastayı katiyen sarımsamalıdır. Fazla bir lüzum olmadıkça yerinden oynatmamalıdır. İcabederse hastayı mümkün olduğu kadar hızlıca lamadan en yakın bir sağlık müessesesine veya ilk yardım yapılabilecek

bir yere nakletmeli ve doktora haber vermelidir. Doktor gelinceye kadar da gerekli ilk yardım tedbirlerini almalıdır. Hasta bayılmış ise veya ciğerinde, karnında bir arıza olmuşsa yahut böyle bir şeyden şüphe ediliyorsa ağızdan hiçbir şey vermemelidir.

- Hastanın üzerine birşey örtmeli midir?
- Tabii örtmelidir. Hastayı sıcak tutmalı, meselâ yanlarına havluya sarılmış sıcak su dolu şişeler koymalıdır.
- Ellerin ve oynak yerlerin kazaya gemesi halinde ne yapmalıdır?
- Zorlanan veya zedelenen yeri istirahat sevketmeli, kanamayı azaltmak için soğuk kompleks tatbik edilmeli ve icabed yorsa kan dondurucu tedbirler almalı, doktora müracaat etmelidir.
- Burkulma veya çıkık olursa ne yapmalıdır?
- Burkulmalarda oynak yerini pamuk ve sargı ile sarmalı, hastayı doktora götürmelidir. Çıkıkta ise kemiği yerine koymak için kat'yen uğraşmama- lı, arızanın fazlaşmasını önliyerek çıkık yerini hastanın en rahat ettiği şekilde tespit etmeli ve derhal doktora yetiştirmelidir.
- Kanama varsa ne yapılmalıdır?
- Fazla kanamalarda eğer yarada bir cisim yoksa yarayı temiz bez'e veya pamukla, sargı ile bastırmalıdır. Bu yapılamıyorsa bu yarayı besleyen kırmızı kan damarı üzerine baskı yapılmalıdır. Bilhassa atar damarları kemik üzerinden veya yanından geçtiği yerlerde parmakla veya lâstik bandla veya sargı ile baskılamalıdır.
- Peki kanı durdurmak için yapacağımız tazyik işine ne kadar devam etmeliyiz?
- Baskıyı 15 - 20 dakikada bir gevşetmeli, yaradan bol kan geliyorsa tekrar sıkıştırmalıdır. Böyle yapılmayıp tazyik aralıksız devam ederse uz- va kan gitmiyeceğinden bu hal gangrene sebep olabilir.
- Peki kazaya uğrayan kimsede kırık olmuşsa ne yapmalıdır?
- Kırıklarda şişlik, renk değişikliği, azadâ gayri tabii duruş, ağrı ve azayı kımıldatamamak gibi haller görülür. Bu takdirde kazaya gelen aza isti- rahat ettirilmeli, daha fazla yaralanmaya mani olmalıdır. Kırık kemiği tespit etmek için atel kullanılmalıdır. Atel kullanmak kabil değilse üçgen sargı tatbik edilmelidir. Bütün bunlar yapılırken diğer taraftan da bir doktor temin etmelidir. Cilt altında olan kemik veya kırık üzerine sargı tatbik etmemelidir.
- Atel nedir Doktor Bey?
- Ateller bas't olarak tahta parçalarından, ağaç dallarından veya birkaç kere katlanmış mukavvadan yapılabilir. Atel kırık azaya sarılır ve bu suretle o kısmın oynamasına, daha fazla zarar görmesine mani olunur.
- Peki meselâ bir tahta parça'ları nasıl kullanılmalıdır?
- Atellerin uzunluğu kırık olan yerin uçlarındaki oynak yerlerini aşacak uzunlukta olmalıdır. Ete gelen yüz'eri pamukla beslenmeli ve bu şekilde sarılmalıdır. Aksi halde dayandıkları yere zarar verirler.
- Allah hepimizi bu gibi kaza'ardan korusun Doktor Bey.. Anlattıklarınız için de çok teşekkür ederim...

T C D D

Yolcu ve Yük Taşımacılığı

Hakkında Genel Bilgiler

Lütfi ÇINAR

YOLCU TAŞIMALARI :

Bütün yolcu'lara tam ücret üzerinden % 10 indirim uygulanır.

GİDİŞ - DÖNÜŞ İNDİRİMİ :

Her mesafe için gidiş - dönüş seyahati yapacak olan yolcu'lara tam ücret üzerinden % 20 indirim yapılır. Bu biletler iki ay geçerli olup bu süre içerisinde yolcu'lara istedikleri istasyonlarda durma hakkı tanınır.

GURUP İNDİRİMİ :

Toplu seyahat etmek isteyenlere en az 10 kişi olmak veyahut bu adet üzerinden ücret ödenmek suretiyle gidişte % 20 Gidiş - Dönüş % 30 oranında indirim uygulanır. Ayrıca her 15 kişiden sonra bir yolcu ücretsiz seyahat hakkına sahip olur.

AİLE İNDİRİMİ :

Kalabalık nüfuslu ailelerde ekonomik seyahat imkânı vermek gayesiyle bu aileden 3 kişi normal tarife ücretine tabi olduğu halde 4'cü şahsa ve diğerlerine % 40 oranında indirim yapılır.

BALAYI İNDİRİMİ :

Nikâh tarihinden itibaren 15 gün içerisinde seyahate başlanması kaydıyla Gidiş - Dönüş % 40 oranında indirim yapılır.

ÇOCUKLAR :

Refakâtte olmak şartıyla, çocuklardan 8 yaşına kadar "8 yaşından gün almamış olanlar" hiç bir ücrete tabi değildir.

ÖĞRENCİLER :

Öğrenciler % 50 ye yakın bir oranda indirimden faydalanırlar. En az 20 kişi olmak şartıyla gruplar halinde seyahat ya-

pıldığı takdirde tabi oldukları ücretler üzerinden ayrıca % 10 indirim daha yapılır. Gruplarda her 5 öğrenciye karşılık 1 öğretmende bulunabilir ve bu öğretmene aynen grubun tabi olduğu ücretler uygulanır.

ÖĞRETMENLER :

Öğretmenlere öğrenci grup seyahatleri dışında senenin bütün aylarında % 20 oranında indirim uygulanır.

SUBAY ASTSUBAY VE ER :

Görevleri gereğince her an seyahat durumunda olan Kara, Deniz, Hava, Jandarma Subay, Astsubay ve askeri üniformalı memurları ve yalnız izinli bulunduğu seyahatlerde erlere % 20 indirimi tarife uygulanır.

HARP MALÜLERİ :

Harp Malülü beratını ibraz etmek suretiyle bütün yolcu trenlerinde ücretsiz seyahat hakkına sahiptirler. "Bilhassa bu zevatı saygı ve sevgiyle anarım."

ABONMANLAR :

Öğrenci, Memur, İşçi, Basın mensupları devamlı seyahat etme durumunda olan yolcu'lara, muntakaları dahilinde indirimli Banliyö ve Anahat abonmanları verilir.

HALK TİCARET BİLETLERİ :

İstenilen her mesafede ve Müteaddid seyahatler imkânı veren aylık halk bilet satışları da yapılır.

FUAR YOLCULARI :

Her yıl açılmakta olan Milletlerarası İzmir Enternasyonal Fuarına ve yabancı yolcu'lara % 20 oranında Gidiş - Dönüş indirimi uygulanır.

Mutluluk Koşuyor Ardımızdan

Sararmış evrenler içindeyiz şimdi
tüm renkler kaybolmuş
beklentiler başlamış bu kez
umut dolu beklentiler...
bir yağmur duasında eriyor umutlarımız
umutlarımız...
onları yaşıyoruz bir kez daha
bir şimşek çakıyor ta uzaklardan
ürperiyoruz...
masalların en güzeli geliyor usumuza
şarkıların en görkemli'si...
ve yağmur çizgiler çiziyor boş uğa
yağmur taneciklerinde mutluluğu arıyoruz.
"yağ yağ yağmur
tekne de hamur
ver Allahım yağmur"
çocukların ses'eri bize onu mustuluyor
uzatıyoruz kollarımızı;
yağmur, hamur ve tekne...
koşuyoruz koşuyoruz
ardımızda umutlar, umut dolu beklentiler.
ekmek diye soruyor açılan kapı
odaya giriyoruz "ekmek" diye bakıyor gözler.
hamur diyoruz
tekne yağmur...
kızarmış ekmekler geliyor usumuza
koşuyoruz yağmura
kulaklarımızda çocukların ses'eri çınlıyor
tekneyi tutup kucaklıyoruz
hamur usulca gidiyor yanımızdan
yağmur çizg'ler çiziyor boşluğa
mutluluk koşuyor ardımızdan....

Güven ÇELİK TEN

Turizmde Neden Geriyiz?

Prof. Dr. Ahmet KILIÇBAY

Turizm hakkında yapılan milletlerarası bir araştırmaya göre, Türkiye turizm bakımından Dünya ülkeleri arasında en alt sıralarda yer almakta, fakat turizm geliri artışı bakımından başta gelmektedir. Türkiye'nin turizm geliri artışı, nispet olarak büyük olsa bile, esasen düşük bulunan temel seviyeye kıyaslanarak tayin edildiğinde mutlak rakam olarak küçüktür. Turizm'in gelişme hızındaki yükseklığe rağmen bu alanda henüz emekleme safhasında bulunduğumuzu ve eyle tutulur turizm gelirine sahip olmanın oldukça güç bulunduğunu hatırlatmak gerekir.

NEDEN GERİ KALDIK?

Turizm alanında geri kalmamızın sebepleri çoktur. Bu sebepler değişik görüş açılarından değişik maksatlara göre sıralanıp sınıflandırılabilir. Türkiye'nin Turizmde geri kalmış olmasının sebeplerini: Kontrol edip değiştiremeyeceği sebeplerle, kontrolü altında bulunan sebepler olarak iki başlık altında incelemek kabildir. Birinci grupta yani kontrol edemeyeceği faktörler arasında coğrafi, tarihî âmiller yer alır. Türkiye'nin coğrafi, tabii özelliği, iklim şartları, yer üstü tabii özellikleri, zengin ülke'ere uzaklığı veya yakınlığı değiştirilemez unsurlardır. Türkiye'nin coğrafi ve tabii şartları ile turizme elverişli olduğu kabul edilmektedir. Tarihî sebepler iki yoldan etki yaparlar: Birincisi Türkiye'nin sahip olduğu iğinc tarihî eserler ikincisi tarih boyunca Türkiye hakkında birimş inanç ve güvençtir. Birincisi, Türkiye için avantajlı olmakla beraber ikincisi değildir. Siyasi, kültürel ve sosyal sebeplerin de turizm'in gelişmesini önlediğini hatırlatmak isteriz. Turizm hizmetinin alıcısı olan ve ekonomik bakımdan gelişmiş bulunan Batı ülkelerinin kültür, din ve gelenek grupuna dahil bulunan ülkeler bu bakımdan şanslı olmuş-

lardır. Fransanın turizm propagandasını Jan Darklar, Viktor Hugolar, Volterler geçmiş yıllarda yapmış Roma tarihi kültürü ve medeniyeti İtalyan turizminin propaganda hazinesi olmuştur. Sadece Yunan mito'ojisi Akropol hayalini turist kafasında doğurmaya yeterlidir. Cervantes ve Goya için İspanyayı bir turist cenneti yapma hususunda asırlarca evvel harekete geçmişlerdir diyebiliriz. Türkiye, tarih'in biriktirdiği propaganda hazinesinden mahrum kalmıştır. Turist gelişmeli gibi görünen eğilme ve davranışa sahip kişidir. Hem değişik şey görmek ister. Bu bakımdan "ekzotik" peşinde koşar, fakat geniş anlamda kendi medeniyet halkası içinde alıştıklarını aramaktan geri kalmaz. Bu sebep'e Türkiye'nin turizm dâvâsı sadece ekonomik tedbirlerle çözümlenecek bir yatırımı ve turizm hizmetlerinin geliştirilmesi dâvâsı değildir.

KONTROL EDİLEBİLECEK ÂMİLLER

Bütün bu önleyici âmillere ve ülkücü "hendikaplara" rağmen turizm'in geliştirilmesi mümkündür. Buna rağmen کافی bir gelişme sağlanmamıştır. Zira:

★ Türkiye turizmin önemini geç anlamış ve bu alanda ciddi tedbirler almak bahsinde geri kalmıştır.

★ Turizm ekonomisi kavramı başlangıçta yanlış anlaşılmıştır. "Turist k" kelimesinin "pahallık" ile aynı anlama geldiği herkesin bildiği bir husustur. Bu turizm alanında rakiplerimiz sayılan Yugoslavya, Bulgaristan ve Yunanistana nazaran geri kalmamıza sebep olmuştur.

★ Turistik tesisler uzun zaman bilgisiz kişilerin idaresinde kalmıştır.

★ Turistik bölgelerin değerlendiril-

mesi için gerekli alt yapı yatırımları ile üst yatırımlar tutarlı, bağlantılı bir plân içinde yapılmamıştır.

★ Genel fiat seviyesinin yüksekliği, hizmet anlayışı rekabet gücümüzü önlediği gibi, "turistlik kambiyo rayici" konusunda katı davranışlar da olumsuz etkiler yapmıştır.

★ Turizm'in gelişmesi bahsinde kamu yatırımları ile özel faaliyetler yeterli derecede koordine edilip tam bir bağlantı kurulamamıştır.

★ Türkiye'nin muhtemel (potansiyel) turist müşterilerinin davranışları, eğilimleri istekleri, umdukları konular üzerinde bilimsel bir "davranış araştırması" yapılmadığından turizm hizmetlerinin arzı ile turizm hizmetlerinin talebi arasında yeterli kalitatif bir ahenk kurulamamıştır.

★ Birçok ülkeler turizmin gelişmesini, turizm yolu ile sağlanan dövizin hacmi ile ölçtükleri halde Türkiye, yakın tarihe kadar, "baş" hesabı yaparak şu kadar turist geldi gibi istatistikler yapmıştır. Bu dahi turizm ekonomisinin espirisinin tam kavranmadığını göstermektedir.

★ Nihayet Türkiye'nin turistik gelişmesi ile Dünya turizm talebindeki eğilimleri bağdaştıran uzun vâdeli ve genel kalkınma plânı bağlanmış uzun vâdeli bir turizm plânı ayrıntılı bir turizm plânı hazırlanmamıştır.

★ Turizm hizmetlerinin pazarlanması bahsinde çok geri kalmış, tanıtma ve reklâm konusunda ciddi ilerlemeler kaydedilmemiştir.

Sonuncu konuda bazı Avrupa ülkeleri ile Asya ülkeleri (Meselâ Japonya) çok ileri gitmişlerdir.

Bu alanda ciddi bir araştırmaya ve disiplinli bir gayrete ihtiyaç olduğu şüphesizdir.

Türkiye'ye en çok turist göndermesi mümkün olan ülkelerde hızlı gelir artışı ve sosyal gelişme "turizm"den beklenen-

leri de hızla değiştirmektedir. Bu sebeple gelişmenin temposuna ayak uydurabilmek, değişen hayat standartlarını anlayıp gerekli tedbirler almak turizm ekonomisine hayatiyeti olan, gelişen ve dinamik bir nitelik verecektir. Turizmde ileri birçok ülkelerin bu alanda büyük başarılar sağladığı söylenebilir.

HIZLI GELİŞME MÜMKÜN MÜ?

Türkiye'nin turizm alanında elle tutulur başarı sağlanması, kontrol edilebilirliklerinden daha çok kontrol edemediği faktörlere bağlıdır. Turist, çeşitli ülkeler arasında seçim yaparken sadece "en ucuzunu" seçmek gibi pür ekonomik bir davranışa sahip değildir. Zira ülkelerin arz ettikleri turistik hizmetler bir birine benzer (homogen) bir özelliğe sahip değildir. Bir turist gözünde Marmaranın denizi ile Riviera'nın denizi farklıdır. Zira orada deniz birçok imkânlarla sahiptir. Turist bir taşla birkaç kuş vurmak hevesinde bulunan bir kişidir.

Turizm bakımından sağlanan imkân, faide ve hizmetin çeşitliliği, kısaca demetin büyüklüğü ve renkliliği onu çekmektedir.

Türkiye turist çekici gelen demeti sunmaktan uzak kalmış ve bir şey vermediği zaman iki şeyi eksik bırakmıştır. Bunda alınacak ekonomik tedbirlerinin yanında tarihi, kültürel davranışsal faktörler büyük rol oynamaktadır. Ekonomik tedbirlere en iyi yönü versek bile tarihi değiştiremez, sosyal kültürel ve davranışsal şartları kolayca etkiyemez.

Bundan başka Türkiye'yi ziyaret eden turistlerin yaş, gelir grubu, sosyal durumları itibarıyla terkihi Bahama Adalarını Havaii'yi, Parisi, Londra'yı ziyaret edenlerinkinden farklıdır. Bu sebeple taklitçi değil yaratıcı bir turizm politikasına ihtiyaç olduğu şüphesizdir.

Nihayet arz ettikleri turizm hizmeti bakımından Türkiye'ye yakın bulunan Yugoslavya, Bulgaristan ve Yunanistan ile ekonomik rekabetin güç olduğunu unutmamak gerekir.

SONUÇ

Türkiye'de turizm'in geliştirilmesi ilk bakışta kolay gibi görünmekte ve "turizm endüstrisinin" hızla büyüyebileceği yolunda iyimser tahminler yapılmaktadır. Bu gibi tahminlerde tabii güzelliklerin varlığının tarihi eserlerin zenginliğinin büyük rol oynadığı şüphesizdir.

Türkiye'de turizmin gelişmesinde iki ana dâvâ vardır. Bunlar :

1 — Turizm hizmet kapasitesinin, kalitesinin ve buna bağlı yardımcı kolaylıkların çağımızın ihtiyaçlarına uyan bir seviyeye çıkarılması,

2 — Turizm hizmetlerinin pazarlanmasıdır.

Her ikisinde de ekonomik faktörlerin yanında ekonomik olmayan ve müdahale ile kısa bir zamanda değiştirilemeyecek unsurlar vardır.

Türkiye genel iktisadi kalkınma bakımından daha işin başında bulunduğundan turizm hizmeti kapasitesine dolaylı olarak yardım edecek imkânlardan mahrumdur. Bu sebeple turizm hizmetleri gücünü artırmak için yapılacak yatırımlar ve harcamaların büyük olması gerekmektedir. Başka bir deyimle turizm ekonomisi geçmiş yılların genel alt yapı yatırımlarından faydalanamadığı için bilhassa bu maksatla (turizm maksadıyla) yapılan alt yapı yatırımının büyük olması gerekmektedir.

Turizm hizmetlerinin pazarlanması ayrı bir dâvâdır. Bu bahiste kültür dil, din ve diğer beraberliklerin verdiği imkânlardan mahrum bulunan Türkiye yeniden kendisini tanıtmak zorundadır. Turizm propagandası: özel reklam ve tanıtma için Türkiye'nin rakiplerinden daha büyük harcaması gerekmektedir.

Bu iki unsurun Turizm hizmetlerinin maliyetini yükselteceği aşîkârdır. Türkiye turizmde başarı sağlamak için büyük yatırımları ve harcamaları göze almak zorunda bulunduğu gibi, tarihi, kültürel, davranışsal ve politik engelleri de aşmak zorundadır.

Ümit Dünyası

Biz böyleyiz işte kardeşim,
Yok bundan ötesi
Delinmiş postal ayaklarımızda,
Yamalı pantolon,
Ve bir sönmüş izmarit
Dudaklarımızda.....
Yırtık ceplerimiz
Bir kirli mendilden bile yoksun,
Mintanımızın dirsekleri
İsyan edeceğine bu sefaletle
Patlamış.
Çırpı misali bellerimizden kayar
Kopuk kayış.....
Ama biz de sallandırır otlarımızı suya
Biz de boyarız pırl pırl, hanımların,
Eeylerin ayakkabılarını,
Mırıldanırız arasına bir türkü,
"Eğdim kavak dalını"....
Bir boşa kürek çekmek bu,
Adı hayat kavgası
Adam olmayız ya işte,
Ümit dünyası,

Melihat KANDEMİR

Bu sebeplerden turizm gelirlerinde ödemeler bilançosu sıkıntısı büyük ölçüde hafifletecek artışlar beklememek gerekir. Turizm, Türkiye için maliyeti yüksek bir endüstridir. Büyük ölçüde başarı kazanabilmek için yapılması gerekenlerin sayısı yapılanlardan, aşılması gereken engellerin sayısı aşılardan çoktur. Bazen engellerin de aşılması imkânsızdır. Türkiye'nin turizm sahasında başarı sağlayabilmek için geleneksel turizm anlayışından farklı yaratıcı, ve orjinal bir politika ya ihtiyacı vardır.

(12 Eylül 1969 Cumhuriyet)

HABERLER

Dergimizin 1969 yılı yayınında bazı aksamalar olduğunu biliyorsunuz. Bu aksamalar, elde olmıyan nedenler yüzünden meydana geldi. 1970 yılı içinde muntazam yayınlanmasına çalışılan AĞIN dergisi, ümit ediyoruz ki, vaktinde elinize ulaşacaktır. Dergi yöneticileri bu yolda gereken çabayı göstermektedirler.

Yayınlarımızın gecikmesi yüzünden, bu kez, sizlere sunacağımız haberlerden bir kısmı bundan birkaç ay öncesine kadar gidiyor. Ama, birbirinden çok uzaklarda gurbet köşelerinde bulunan okuyuculardan henüz duyamamış olanların bilgisine sunmak yönünde yayınlamayı yararlı saymaktayız. Bu yönden hoş göreceğinizi umarız.

BİR DERNEK DAHA KURULDU - Ankara'da bulunan ŞENPINAR'lılar (Vahşen) Şenpınarı Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği adı altında bir dernek kurarak çalışmalara başlamışlardır. Bu gibi derneklerin Ağın ve çevresi için ne kadar yararlı olduğunu, evvelce kurulmuş bulunan dernekler tarafından her yıl meydana getirilen eserler dolayısıyla bilmekteyiz. Örneğin, bundan birkaç yıl önce kurularak faaliyete geçen Beyelması (Hozakpur) Köyü Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği de kuruluşundan bu yana yararlı çalışmalarda bulunmuştur. Bunu, derneğin meydana getirmiş olduğu eserlerde görmek mümkündür.

Bölgesel olarak kurulan bu gibi derneklerin canlı yaşantılarını devam ettirebilmeleri için Ağın'da ve Ağın dışında bulunan hemşerilere ve bilhassa aydınlara önemli görevler düşmektedir. Öncelikle derneklerimizi maddi ve manevi yönlerden daima desteklemek gerek. Sonra da, üye aidatı dışında, faydalanması mümkün kaynaklardan yararlanma yollarını arayıp bulmak. Birlik ve beraberlik içinde çalışmayı bir düstur olarak benimsemiş bulunan Şenpınar'lılara dernek çalışma-

larında da başarılar dileriz. Okuyucularımıza bir bilgi vermek amacı ile derneğin amaçlarından birkaçını aşağıya alıyoruz.

- 1 — Şenpınar'ı imar etmek, halka kültürel bakımdan faydalı olmak.
- 2 — Dışarda bulunan Şenpınar'lılarla daimi temaslar kurmak, müşküllerin giderilmesine çalışmak.
- 3 — Tarımcılıkta faydalı bilgiler sağlamak.
- 4 — Turistik faaliyetlere önderlik etmek.

AĞIN DERGİSİ - Üç yıldan beri AĞIN KÜLTÜR DERNEĞİ'nin yayın organı olarak yayınlamakta bulunan dergimiz, geçen sayılarımızda Ankara'da kurulduğunu bildirdiğimiz Ağın ve Çevresini Kalkındırma, Dayanışma ve Kültür Derneği tarafından yayınlanmaya devam edilecektir. Dergimiz, üç yıldan beri devam eden yayını süresince olduğu gibi, bundan sonraki yayınlarında da daima yurt hizmetinde olacak ve geniş bir okuyucu kitle'ne hitap etmekle beraber, öncelikle Ağın ile ilgili sorunlara ve konulara eğilecektir. Bu arada, derginin başlığında kayıtlı bulunan "Fikir ve Sanat Dergisi" vasfını yitirmeden, hattâ bu yönde okuyucuya daha yararlı olma çabasını göstererek yayınına devam edecektir. Derginin yönetiminde öteden beri tutulan ve bundan sonra izlenecek olan yol şudur : Ayırıcı ve bölücü değil, birleştirici ve birlik içinde ahenk sağlayıcı. Bu prensip devamlı olarak izlenecektir. Derginin sayfaları, önceden olduğu gibi bundan sonra da belirttiğimiz prensipleri benimsemiş herkese açıktır. Bilhassa çevrenizden vereceğiniz haberler, folklor ve sanat değeri taşıyan yazılarla benzeri makale, fıkra... gibi yazılar büyük bir ilgi ile değerlendirilecektir. Gönderilecek resim ve fotoğraflar da dergide yer alacaktır. Yakın ilginizi bekliyoruz.

Ağın Kültür Derneği Malatya Şubesi Aylık Haber Bülteni

(Aralık 1969)

Hazırlayan : İsmail BEYDEMİR

1 — Ağın Ortaokulu Yazman'ı sevgili hemşerimiz Hasan Ögünç'ün anası Emine Ögünç, Kasım 1969 ayı ortalarında aramızdan ayrılmıştır. Hasan Ögünç ve yakınlarına başsağlığı ölüye de bol rahmetler dileriz.

2 — Değerli hemşerimiz Tefik ve Ahmet Özbecik'in abla-ları, Mehmet Ergönül'ün teyzesi, Mufit İkinci'nin teyzesi Emine Teyzemiz; Kasım ayı ortalarında aramızdan ayrılmıştır. Ölüye rahmet yakınlarına başsağlığı dileriz.

3 — Aluşağı mahallesinden değerli hemşerimiz Güleferdi Karnak, tedavi edilmekte olduğu Malatya Devlet Hastahanesinde kurtarılamıyarak Şeker Bayramının ikinci günü 12.12.1969 günü hayata gözlerini yummuştur. Oğlu Turan, kardeşi Mustafa ve bütün yakınlarına başsağlığı, ölüye de bol rahmetler dileriz.

4 — İlçemizin Girani köyünden Mehmet Karadayı'nın babası, Alirıza - Tahsin ve Kâzım'ın amcaları Hayri Karadayı, 12.12.1969 günü hayata gözlerini yummuştur. Oğlu ve yakınlarına başsağlığı, ölüye de bol rahmetler dileriz.

5 — Ağın Aluşağı mahallesinden Ostikoğlu adı ile tanınan Mehmet Mayda, oğlu Komiser Mustafa Mayda'nın yanında Tunceli'de hayata gözlerini yummuştur. Değerli arkadaşımız Mustafa Mayda ve diğer çocukları ile yakınlarına başsağlığı, ölüye de bol rahmetler dileriz.

6 — Malatya'da oturmakta bulunan Hozakburlu Hayrullah Orhan (Hayrullah Çece diye tanınır) İstanbul'da bir miğde ameliyatı geçirmiştir. Hasta hemşerimize

acıli iyileşmeler dileriz.

7 — Hollanda'da bulunan Lololar mahallesinden Sait Eralp hemşerimiz hastalanarak Ağın'a gelmiştir. Kendisine tez iyileşmeler dileriz.

8 — Mersin'de oturmakta bulunan Lololarlı Sıtkı Yandımata'nın oğlu Şeref, sıcak sobayı boyarken, boyanın ateşlenmesi sonucu bacaklarından yanarak yaralanmıştır. Hemşerimize tez iyileşmeler dileriz.

9 — Son öğretmen boykotlarında Malatya'da bulunan Kubilay Ortaokulu öğretmenlerinden Aşağı Yabancı Mustafa Gül ile, Hörenekli olup Hanımının Çiftliği İlkokul Müdürlüğü görevini yapmakta bulunan Seyfettin Murat açığa alınmıştır.

10 — Derneğimiz Malatya Şubesi yıl k olağan Genel Kurul toplantısını 7 Aralık 1969 Pazar günü, saat 10.00'da Dernek Lokali'nde yapmış, Yönetim Kurulu'na Osman Kaya, Nevzat Özel, İsmail Beydemir, Sadettin Akbaş ve Rafet Uysal seçmişlerdir. Yönetim Kurulu Başkanlığına İsmail Beydemir, II. Başkanlığa Nevzat Özel, Yazmanlığa Rafet Uysal ve Saymanlığa da Sadettin Akbaş görev bölümü yapmışlardır.

11 — Malatya'da bulunan hemşerilerimizin bayramlaşma yeri olarak hazırlanan Derneğimiz Lokali (Emeksiz Caddesi-Emek Kiraathanesi)nde yapılmıştır. Bütün hemşerilerimizin geldiği bu tören, Malatya'da bulunan diğer ilçeli topluluklarca gıpta ile anılmıştır. Derneğimiz bütün bayramlarda böyle toplu bayramlaşma törenleri düzenlemeyi ve hatta gelecek bayramda programlı eğlence'ler düzenlemeyi bir görev olarak kabul etmiştir.

AĞIN VE ÇEVRESİNDE YOL ÇALIŞMALARI - Geçen sezon Ağın ve çevresinde yol çalışmalarının yoğunlaştığını görmekteyiz. Çeşitli kuruluşlarla derneklerimizin de desteğiyle köyler arası yollar, Yol Su Elektrik Elazığ XI. Böge Amirliğinin gayreti sonucu yeniden açılmış, dozerlerle genişletilmiş ve bu yollar-

dan bir kısma kum ve çakıl da dökülmek suretiyle her mevsimde kullanılabilir hale getirilmiştir. Çevrenin bağlantısı yönünden son derece önemi olan yol çalışmalarının devam ettirilmesi gereklidir. Halen bağlantısı tamamen gerçekleştirilememiş olan yerlere önümüzdeki çalışma döneminde ağırlık vermek yararlı olacaktır.

ŞEKER

**insan Vücudunun
En Ucuz En Tatlı
Enerji Kaynağıdır**

**Ömrü Uzatmak İçin Kalbi Yormamak;
Kalbi Yormamak İçin Şişmanlamamak;
Şişmanlamamak İçin Açlık Duymamak;
Açlık Duymamak İçin de,**

**Yemekten Biraz Evvel
Birkaç Şeker Yemek Lâzımdır.**

ŞEKERBANK

**Okulsuz köylere okullar
yaptırmakta önder olan
tek banka**

Şekerbank dağıtacağı ikramiye miktarlarında hiç indirim yapmadan, sadece yılbaşlarında dağıtılmakta olan kalem, defter v. s. gibi mudilerince büyük bir değeri olmayan hediyelerden yaptığı tasarruflarla okullar yaptırmaktadır.

Siz de tasarruflarınızı Şekerbanka yatırmakla hem bu hizmete yardım etmiş olur, hem de diğer bütün bankaların sağladığı hak ve hizmetlerden istifade edebilirsiniz

Sayın Okuyucumuz

**Sevgi ve desteğinizle yaşıyan der-
ginizin 1970 yılı abone ücreti olan 20
lirayı T.C. Ziraat Bankası Kızılay Şu-
besi 630/59 nolu hesaba göndermek
üzere bu bankanın bulunduęunuz
yerdeki şube ve ajanslarına yatır-
manızı saygılarımızla rica ederiz.**

A Ğ İ N

PETROL OFİSİ

***Asla
unutmayınız!***

HÜSEYİN ACUNTAŞ